

*Довженко Ірина Борисівна,
доктор філософії в галузі культурології,
професор, доцент Київського національного
університету технологій та дизайну*

«ПОЧИНАЄТЬСЯ НОВИЙ ЦИКЛ...»

То був вже четвертий набір Майстра, коли Анна Банковська прийшла на вступні екзамени до експериментальної творчої майстерні режисури театру, кіно і телебачення Віктора Борисовича Кісіна. За плечима музичне училище, акторський досвід – роки навчання в майстерні Ірини Молостової, роботи як актриси різножанрових театрів – музично-драматичного, естрадного, експериментального театру-цирку, театру пантоміми, гастролі по країнах СНД з шоу-програмами, ... поступовий перехід до організаційно-творчої діяльності – головний адміністратор по гастролям, режисер-постановник. Як поставиться до такого повороту власної долі абітурієнтки Анни Банковської екзаменаційна комісія на чолі з В.Б. Кісіним було невідомо...

Та ось вступні екзамени минули і у списку зарахованих на перший курс за спеціальністю «Режисура телебачення» вона побачила своє прізвище. Почуття радості і здивування йшли пліч-о-пліч. Адже, що то були за екзамени!.. Згодом, в її веселих і кумедних «Частівках «Підманула...», з нагоди дня народження Майстра, знайдуть місце наступні рядки: «Як вступали – всі упали! Ми надії подавали...». Мабуть ці надії, що подавали абітурієнти 1991 року вступу до Київського театрального (Алла Заманська, Валодимир Ніколаєць, Аркадій Непиталюк, Ірина Ткаленко, Андрій Вербицький, Алла Пелипенко, Наталія Марковська, Ігор Бобер, Слава Кравченко, Вікторія Яковлева...) і розгледів Майстер – «В., В.Б., В.Б. Кісін, наш татко», як його любовно називали між собою студенти.

Талановиту і всебічно обдаровану студентку – Анну Банковську – після завершення першого курсу (1992 рік) запросили до новоствореної телекомпанії ТЕТ реалізовувати її власний, авторський проект. І вже протягом усіх наступних років навчання в майстерні професора В.Б. Кісіна і після завершення навчання (до 2000 року) вона продовжувала співпрацювати з телекомпанією як автор ідей, сценарист, режисер різножанрових телепрограм і шоу. За цей час (1993 – 2000) як автор і режисер вона створила чотири проекти: 1993 – 1996 – рекламний (10 випусків), музичний (47 випусків), молодіжний (14 випусків, за який отримала премію «Надія журналістики України» 1996 року), 1996 – 2000 – дитячий «Світ Аліси» (85 випусків). Останній у 1998 році був відзначений премією дитячих телепрограм «Золоте курча» у номінації «Краща телеведуча», а його ведуча, юна дівчинка, запрошена на відкриття Міжнародного дитячого кінофестивалю «Артек-99», як представниця телеведучих від України. Проект «Світ Аліси» складався з більше ніж 20 короткометражних фільмів під назвою «Шкільні історії». То були кумедні і повчальні історії з життя маленьких школяриків.

Отже, що то було за навчання!.. Щоденна виснажлива, але натхненна праця над пошуком вірного слова, жесту, актуальної теми, ідеї, особливого героя, режисерського ходу, образного рішення. Розпач і радість від творчих провалів і знахідок, від спілкування з Майстром і його настанов. І завжди його підтримка словом, порадою. Вони вселяли впевненість в собі і віру у правоту авторських пошуків і пропозицій.

На четвертому курсі Анна подає заяву на творчий конкурс за програмою обміну студентів «Єврокульт» і отримує пропозицію від Хілверсюмської школи мистецтв (Нідерланди) на стажування протягом трьох місяців (жовтень-грудень 1994 року) за спеціальністю «Режисер музичного жанру». Там вона знімає музичний кліп «Згуба – блюз», який в подальшому отримав 350 ефірів, 3 місце у хіт-параді «Територія А» та премію «За кращу режисуру» від фірми «Маркопіци»; документальний фільм «Presence» («Присутність»).

Що ж до реакції Майстра на таку активність студентки, то вона була найпозитивнішою. Адже не лише Анна побувала у Нідерландах. Двома роками раніше (1992) з творчим обміном був запрошений і сам Майстер для читання лекцій з кіно і телебачення для студентів з Данії і Нідерландів у Високій школі телевізійних мистецтв Хілверсюму [2], а в наступному 1993 році до Нідерландів вирушила ще група студентів – Слава Кравченко, Володимир Ніколаєць і Аркадій Непиталюк. Отже, широка географічна, міжнародна палітра була представлена різноманітними школами і формами навчання режисурі телебачення студентів курсу В.Б. Кісіна.

Пригадується один цікавий, незвичний погляд на викладання режисури, що був висловлений Віктором Борисовичем на одному з засідань кафедри режисури телебачення. Професор пропонував викладати режисуру на одному курсі почергово декільком викладачам: рік – один викладач, рік – інший, або ж декілька тем – читає один викладач, декілька – другий, третій. Таку методику В.Б. Кісін застосував під час підготовки власного курсу, на якому навчалась і Анна Банковська.

До слова сказати, цей курс був незвичний, оскільки поєднував денну і заочну форми навчання. Умовою навчання була присутність три рази на тиждень студентів заочної форми навчання в університетській аудиторії і поруч із студентами денної форми навчання слухання лекцій, участь у репетиціях і виконання завдань.

Навчалися одразу по трьом напрямам – режисура театру, кіно і телебачення. Курс був незвичний і за контингентом студентів-заочників – вони були дорослі, більшість мала вищу освіту, служили у провідних театрах Країни, навіть мали державні відзнаки «Заслуженого артиста».

Але навчались на рівних: молодші, ще недосвідчені в акторській професії студенти, працюючи на репетиціях поруч із досвідченими майстрами акторської справи тягнулися за ними, переймаючи їхній досвід, досвідчені – прислухалися до думок, ідей, режисерських рішень молодших, засвоюючи азбуку екранного мистецтва.

Представляючи студентів курсу запрошеним до викладання викладачам Майстер незмінно додавав: «Отакі в мені студенти. Я і сам в них вчуся!». І справді було чим гордитися, бо ж декілька років студентами В.Б.Кісіна були провідні майстри театральної сцени, актори тоді ще Молодіжного (а з 1995 року «Молодого») театру: Ярослав Гаврилюк, Олег Примогенов, Галина Стефанова [3; 4].

Майстер відчував складність оволодіння режисерською майстерністю за трьома напрямками, та ще й заочно. Тому, кафедрою було прийнято рішення навчати студентів цієї майстерні лише за денною формою. Поєднувати професійну роботу у театрі із навчанням «дорослим» було складно і, провчившись один-два роки вони, нажаль, залишили майстерню.

Але експериментальна майстерня Віктора Кісіна продовжувала свій розвиток. Виправляючи недоліки навчання попередніх трьох наборів, він вкладав всі знання, досвід і прагнення до досконалості освіти у виховання студентів четвертого набору. Так до викладання режисури Віктором Борисовичем були запрошені провідні режисери: *Ігор Романовський* – телережисер, режисер документального кіно, *Олександр Роднянський* – режисер документального кіно, засновник телекомпанії 1+1, *Вадим Чубасов* – телережисер, кінознавець, доцент кафедри режисури телебачення. Вичитувалися лекції за різними темами: історія кіно, режисура Сергія Ейзенштейна, режисура Костянтина Єршова, режисура документального кіно. А для викладання історії світового театру професор, навіть, примудрився відшукати і запросити шекспірознавця з Англії!..

Але запропонована і застосована ним методика викладання режисури, нажаль, не була підтримана іншими викладачами. Такий підхід на той час здавався їм занадто революційним. Він і в наш час видається дуже революційним і не зовсім сприйманим майстрами режисерських курсів.

У 2000 році режисер Анна Банковська залишає телекомпанію ТЕТ і вирушає у вільне творче «плавання». Це був нелегкий період у житті молодій режисерки. Прагнучи зберегти власну творчу особистість, знайти можливість

реалізовувати авторські проекти, Анна продовжує писати сценарії, вірші, музику. Втрата Майстра (Віктор Борисович Кісін пішов з життя 4 вересня 1997 року) боляче відізначалася в душі художника. В посвяті дружині Віктора Борисовича Світлані Іванівні у 1998 вона напише:

«Я не могу говорить при всех
Ему. Вам. Всем – там,
Где в лабиринте крестов, так надо,
Мы пробираемся к камню Ады [5]
И Вашей любви
Через стойкий хлам
Лычек, статусов, слов о себе.
Я не могу говорить при всех!
Хотя, напротив всю ночь говорю
В ночь на четвертое сентября,
В зарю апреля четвертого... [6]
Ибо... Знаю, он слышит...
А Вам спасибо
За эту нежность и этот взгляд...
Снова и снова я говорю... Спасибо
Учителю. Памяти. Календарю
Нашего детского счастья...».

Тут ми бачимо розпач, розгубленість від втрати Вчителя. Пошук і вдячність за підтримку, що бачить вона у постаті дружини і друга Віктора Борисовича, в її погляді, словах, вчинках. Але вже через три роки у 2001 з'являються інші рядки, в яких ще присутній біль втрати, але вже відчувається зібраність і прагнення до змін. «Починається новий цикл...», – проголошує А. Банковська у вірші «Учителю», присвяченому рядкам в конспектах її «Вчителя, професора «... і людини» В.Б. Кісіна»:

«Начинается новый цикл.
Подавляется взрослый сон.

Что-то вновь начитается тоже
На протравленной грустью коже,
Продырявленной вязким утром...
Завтра я озвучу канон
Для романтиков над вечным холмом,
Брошенных временем смутным,
Которых любил он.
Да простит нас мудрая публика
За оступившиеся желанья
За стеклом экранным, за гранью
Оставшихся в новом эфире.
И дай сил не начать юродствовать!
И дай бог не уметь бороться нам
С серыми «сильными мира»,
И с горячим словом учителя:
«Давайте любить зрителей!»
И тогда не закончится новый цикл».

У ці роки Анна як сценарист, режисер, телеведуча працює на різних творчих проектах, телевізійних і радіо компаніях, режисером монтажу у проекті «Казки твого дитинства» (близько 100 випусків), знімає «корпоративне кіно» про важке машинобудування «Червона зірка» (2004); виробничо-рекламні ролики «Гідросила» (2005), «пілоти» телепроектів «Я+Я» на соціально-політичну тематику, «Третім будеш?» – гумористичну (2005), «Форс-мажор» – страхову, з ігровими елементами (2007-2009), пише сценарії для телепроекту «Зодчество» (2007-2008). З 2006 співпрацює з Інтернет-радіо «Хо-хочу» для діаспори, де випускає два авторські проекти «Жіночий варіант» и «Галья-ньос». 2010-2011 як режисер працює над щоденним проектом у комунікаційній групі ESJ-продакшн, що їх поширювала група в ефірі рубрики ранкового блоку телеканалу «Інтер». Пригадалися і згодилися мудрі настанови Вчителя: «Зібратися! Триматися! Рухатися уперед! Шукати нове, незвичне у звичайному!».

На сьогодні у творчому доробку режисера Анни Банковської 15 кіносценаріїв, кінопроект присвячений «жіночій тематиці», для якого вона написала 40 пісень російською і українською мовами. Вони готуються авторкою до друку. Анна співпрацює з різними композиторами над двома мюзиклами, має у режисерській розробці кліп – фільм про Київ початку минулого століття, демонстраційний диск з 33 власних пісень, існують режисерські розробки 14 авторських телепрограм: від маленьких до глобального проекту Нічного ефіру з використанням прямого ефіру, телемосту. І немає сумніву, що постать і слова Вчителя, знання і вміння, закладені ним оберігають і надихають її у творчості, бо ще за роки студентського життя вона записала у зверненні до Майстра:

«Років п'ять давали ради, тільки не навчили зради,
Та жорстокості не вчили, наш Кісюня, татко милий!
Ви ж для нас, ого фігура! Буде жити режисура,
Будуть жити диваки! І уклін від них низький!»

* * *

В.Б. Кисину

Было будто бы так невесомо
Навсегда.
И ушло. И в прошлом.
И снимаю я как-то знакомо,
Да и плачу я, в общем, пошло [7].
И монтирую я капризно [7].
И с людьми выясняю что-то.
Не люблю я теперь телевизор –
Я теперь хожу на работу.
И в свободном паденье прячусь.
И одной лишь мерою мерю*:

Мне бы только в газа кошачьи
Посмотреть, как щенок и верить.
И дальше жить...

*Анна Банковская,
режиссёр и драматург*

1997 год

ЧАСТИВКИ «ПІДМАНУЛА ...»

до останнього дня народження В., В.Б., В.Б. Кісіна, нашого татка

*(Пісня випускників 1996 р. експериментальної
творчої майстерні режисури театру, кіно та ТБ професора Кісіна)*

4 квітня 1997 р.

1. Вам присвячуєм до дати, хочем пісню дарувати,
Бо дарунком це вважаєм, що про себе заспіваєм.
Як вступали – всі упали! Ми надії подавали...
Й досі ждуть цікавих тем... А ми надії подаєм!

Приспів: Ви ж нас, Ви ж нас гарно вчили,
Ви ж нам, Ви ж нам говорили!
Ситуація звела – підманула, підвела!

2. Ми учились, як герої, часто «лівою» ногою.
Ось збирайте огірочки: «блудні хлопці, сучи дочки»!
Курс російським був, відомо: Вам подяка з-за кордона –
Хоч ми тут невизнані, хай там знають Кісіна!

3. Захист був би вкрай хороший... Ми ж шукали тільки гроші.
Та три дулі нам дали! Захистились, чим могли!
Присягались ми Вам, тато, разом, курсом працювати...
В різні всунулись кутки. Сидимо, як пацюки.
4. Ви казали: «Ви – таланти, телебачення атланти!»
Ми підняли руки хутко... й робим все, як проститутка:
Для дітей, погоду, хохму, щось музичне, щоб не здохнуть,
Та «закон», який як дишло. Ви пробачте, що так вийшло!
5. Ви казали: «Ми віддячим – Голівуд по курсу плаче!
Вас чекають всюди у...» ... ТЕТі, СІТі, НТУ!
Ми знімаєм не своє, а монтуєм, більше п'єм.
Все нам по «Біфітеру» - бо навкруги три літери!
6. Ви казали, любий В.: «Режисура хай живе!»
А на студіях-примарах кшталти: «Хай живуть доляри!»
Чи не так Вас зрозуміли, що ТБ – одразу вилли,
Квіти, браво, слави щаблі?.. Маєм вили ще і граблі.
7. Ви казали нам В.Б., що нас кожний загребе,
Тільки б краще працювали... Загребли, ще й закопали!
Років п'ять давали ради, тільки не навчили зради,
Та жорстокості не вчили, наш Кісюня, татко милий!
Ви ж для нас, ого, фігура! Буде жити режисура,
Будуть жити диваки! І уклін від них низький!
8. Мене мати прутом била, щоб я не горілку пила,
А я гарна та красива, бо вживаю тільки пиво!
Мені мати воду лляла, щоб я «Приму» дарувала,
Щоб на шиї висіла у татусі Кісіна!

(дарують скриню з банками пива та блоком «Прими»)

*Анна Банковська,
режисер и драматург*

4 квітня 1997 року

УЧИТЕЛЮ

*Посвящается строкам в конспектах моего Учителя,
профессора «...и человека» В.Б. Кисина*

Начинается новый цикл.
В хребте захрустел озноб.
Слово фразой целится в лоб
– Не рождается дважды...
Разворачивается, словно бумеранг,
Будит... Будут... Будят куранты
Колоколов. Новый улов
Старых слов бумажных.
Ненужных, ржавых игл.
Начинается новый цикл.

Подавляется взрослый сон.
Что-то вновь начинается тоже
На протравленной грустью коже,
Продырявленной вязким утром...
Завтра я озвучу канон
Для романтиков над вечным холмом,
Брошенных временем смутным,
Которых любил он.

Да простит нас мудрая публика
За оступившиеся желанья
За стеклом экранным, за гранью
Оставшихся в новом эфире.
И дай сил не начать юродствовать!
И дай бог не уметь бороться нам

С серыми «сильными мира»,
С горячим словом учителя:
«Давайте любить зрителей!»
И тогда не закончится новый цикл.

*Анна Банковская,
режиссёр и драматург*

с 8 на 9 сентября 2001 года

ЛІТЕРАТУРА

1. Рядки з віршу А.Банковської «Учителю» (2001 р.), який, як і два інші: «Частівки Підманула...» (1997 р.) і «Было будто бы так невесомо...» (1997 р.) представлені даною публікацією і наводяться вище.

2. Вітер В. Віктор Кісін: на шляху до видовища [Електронний ресурс] / В. Вітер // «Кіно-Театр». – 2011. – №2. – Режим доступу: http://www.ktm.ukma.edu.ua/show_content.php?id=1122

3. Молодой театр / Википедия [Электронный ресурс]. – Режим доступа: https://ru.wikipedia.org/wiki/Молодой_театр

4. Гаврилюк Ярослав Дмитрович / Вікіпедія [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/.../Гаврилюк_Ярослав_Дмитрович

5. Меморіальна композиція на Байковому цвинтарі (Київ) скульптора Ади Рибачук.

6. День народження і день відходу Учителя. (Прим. автора – А. Банковської).

7. Улюблені слова Учителя по відношенню до студентів. (Прим. автора – А. Банковської).